

Sygn. akt: I ACa 700/13

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 listopada 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Krzysztof Depczyński
Sędziowie:	SA Anna Miastkowska (spr.) SO del. Dariusz Limiera
Protokolant:	stażysta Agata Jóźwiak

po rozpoznaniu w dniu 29 listopada 2013 r. w Łodzi

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) **Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w K.**

przeciwko **N. P. (1)**

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanej

od wyroku Sądu Okręgowego w Kaliszu

z dnia 30 stycznia 2013 r. sygn. akt I C 1533/12

1. **oddala apelację;**

2. **nie obciąża pozwanej kosztami postępowania apelacyjnego.**

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 30 stycznia 2013 roku wydanym w sprawie (...) sp. z o.o. w K. przeciwko N. P. (1) o zapłatę, Sąd Okręgowy w Kaliszu utrzymał w mocy nakaz zapłaty z dnia 22 czerwca 2012 roku wydany w sprawie I Nc 49/12 w części w stosunku do pozwanej i nie obciążył jej kosztami postępowania.

Orzeczenie to zostało oparte na ustaleniach, które Sąd Apelacyjny podzielił i przyjął za własne.

Sąd I instancji stwierdził między innymi, iż stronę powodową łączyły z firmą P. w B., prowadzoną przez męża siostrzenicy N. P. (1), umowy o ustanowieniu autoryzowanego agenta sprzedaży detalicznej towarów oznaczonych znakiem towarowym (...) dotyczące dwóch sklepów w B. i w Ł.. G. P. nie rozliczał się z należności z tytułu utargów kasowych i jego zadłużenie na dzień 7 czerwca 2011 roku wynosiło 242.901,89 złotych.

G. P. uznał dług do tej wysokości.

W dniu 7 kwietnia 2013 roku powodowa spółka zawarła z G. P. i z N. P. umowę kumulatywnego przystąpienia do długu. Pozwana stwierdziła, że przystępuje do długu w powyższej kwocie wraz z ewentualnymi dalszymi roszczeniami i należnościami ubocznymi oraz, że zgadza się na rozszerzenie grona dłużników. Tego samego dnia pozwana ustanowiła na rzecz powódki hipotekę umowną do kwoty 300.000 złotych na będącym jej własnością udziale w nieruchomości.

Pismem z dnia 11 kwietnia 2011 roku powódka złożyła oświadczenie o rozwiązaniu umowy dotyczącej sklepu w B. (umowa dotycząca sklepu w Ł. została rozwiązana we wcześniejszym terminie).

Pismem z dnia 11 lipca 2012 roku pozwana złożyła oświadczenie o uchyleniu się od skutków prawnych oświadczenia woli zawartego w umowie kumulatywnego przystąpienia do długu z dnia 7 kwietnia 2011 roku, powołując się na podstęp przedstawiciela strony powodowej. Pozwana utrzymywała kontakty z G. P. i z jego żoną, była też zorientowana w sytuacji finansowej G. P..

Dokonując rozważań na temat charakteru prawnego umowy kumulatywnego przystąpienia do długu, Sąd I instancji podkreślił, iż skutkiem tego rodzaju zobowiązania jest pojawienie się, z woli stron, dodatkowego dłużnika ponoszącego solidarną odpowiedzialność wraz z dłużnikiem głównym wobec wierzyciela.

W związku z czym wierzyciel może kierować wobec obu dłużników – głównego i kumulatywnego, roszczenie o zapłatę.

Pozwana N. P. skutecznie zawarła umowę kumulatywnego przystąpienia do długu, przy czym przeciw żądaniu pozwu przeciwstawiła twierdzenie, iż w dacie dokonywania tej czynności działała pod wpływem kwalifikowanego błędu w postaci podstępu. W ocenie Sądu Okręgowego oświadczenie w przedmiocie uchylenia się od skutków prawnych przystąpienia do długu z powyższego powodu nie było skuteczne. Sąd ten uznał bowiem, że pozwana nie dochowała rocznego terminu do złożenia powyższego oświadczenia (art. 88 § 2 k.c.). Umowa o kumulatywnym przystąpieniu do długu została zawarta w dniu 7 kwietnia 2011 roku, a już w dniu 11 września 2011 roku powódka rozwiązała umowę agencyjną z pozwaną. Dla kontynuacji, której pozwana miała dowolność na przystąpienie do długu ciążącym na G. P. i na ustanowieniu hipoteki. Wobec bliskich kontaktów pozwanej z siostrzenicą i jej mężem oraz wiedzy N. P. co do sytuacji finansowej G. P. Sąd Okręgowy przyjął, że pozwana dowiedziała się o rozwiązaniu umowy agencyjnej najpóźniej do końca kwietnia 2011 roku, natomiast oświadczenie o uchyleniu się od skutków prawnych oświadczenia woli, w którym powołała się na podstępne zapewnienie przedstawiciela powódki o kontynuacji umowy agencyjnej w przypadku przystąpienia przez nią do długu, zostało złożone dopiero w dniu 11 lipca 2012 roku.

Ponadto Sąd powołał się na przyczyny, dla których współpraca handlowa powódki z G. P. została zakończona, miał też na uwadze fakt, że umowa o kumulatywnym przystąpieniu do długu była precyzyjna i nie zawierała treści wprowadzającej w błąd. Ostatecznie uznał, że przedmiotowe doświadczenie pozwana złożyła po terminie, a nadto nie działała pod wpływem błędu wywołanego podstępnie przez stronę powodową.

W apelacji od powyższego wyroku pozwana podniosła, że była pozbawiona obrony swoich praw – Sąd Okręgowy rozpoznał sprawę mimo nadesłanego wniosku o odroczenie rozprawy w dniu 16 stycznia 2013 roku z powodu choroby (wniosek miał w jej imieniu złożyć pozwany G. P.), ponadto skarżąca powołała się na podstępne zapewnienie przedstawiciela powoda iż, w razie przystąpienia do długu i ustanowienia hipoteki strona powodowa będzie kontynuować współpracę handlową z G. P., zakwestionowała również wysokość zadłużenia ciążącego na G. P..

W konkluzji pozwana domagała się zmiany wyroku przez oddalenie powództwa.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja nie była zasadna.

Nie można było podzielić zarzutu, że skarżąca była przed Sądem I instancji pozbawiona możliwości obrony swych praw. Pozwana była powiadomiona o terminie rozprawy datowanej na dzień 16 stycznia 2013 roku. Z wnioskiem

o odroczenie tej rozprawy zwrócił się jedynie G. P. uzasadniając wniosek stanem zdrowia (do wniosku załączone zostało zaświadczenie lekarskie potwierdzające, iż cierpi na chorobę infekcyjną). Wbrew sugestiom skarżącej, wniosek powyższy nie dotyczył jej osoby i nie wskazywał na przyczyny, dla których nie mogła stawić się do Sądu.

Wniosek G. P. nie został uwzględniony a decyzja ta pozostawała bez wpływu na sytuację procesową pozwanej. Postępowanie przed Sądem Okręgowym nie było zatem dotknięte nieważnością.

Pozbawione waloru skuteczności były też pozostałe zarzuty apelacji sprowadzające się do naruszenia przepisu art. 82 i nast. k.c. Skarżąca powołała się bowiem na argumenty związane z podejmowaniem czynności prawnych pod wpływem błędu, wywołanego podstępnie przez stronę powodową.

Kwestie te były przedmiotem rozważań Sądu Okręgowego, który omówił znaczenie prawne oświadczenia N. P. z dnia 7 kwietnia 2011 roku oraz ustosunkował się do pisma pozwanej z dnia 11 lipca 2012 roku, zawierającego oświadczenie o uchyleniu się od skutków prawnych oświadczenia woli o przystąpieniu do długu przyjmując ostatecznie, że oświadczenie to zostało złożone z uchybieniem terminu, o którym mowa jest w art. 88 § 2 k.c.

Sąd Apelacyjny, po ponownym przeanalizowaniu okoliczności sprawy stanowisko to podzielił.

Należało mieć bowiem na względzie pisemne wyjaśnienie pozwanej, w którym w sposób jednoznaczny wynikało, iż była ona zorientowana w problemach finansowych G. P. wynikających na tle współpracy handlowej ze stroną powodową. Pozwana od dłuższego czasu udzielała wsparcia finansowego G. P. i jego żonie, przekazując na ich rzecz znaczne środki pieniężne oraz udzielając poręczenia za dług G. P. z 2010 roku.

Pozwana była też zorientowana na temat rozmów toczących się między G. P. a przedstawicielem strony powodowej na temat zadłużenia istniejącego w 2011 roku, w trakcie których G. P. miał uzyskać obietnicę kontynuowania współpracy w przypadku przystąpienia przez pozwaną do długu i ustanowienia przez nią hipoteki na udziale we własności nieruchomości.

Z G. P. i jego żoną łączyły pozwana bliskie więzy rodzinne.

W związku z powyższym w pełni uprawniona była konstatacja Sądu I instancji, iż pozwana dowiedziała się o wypowiedzeniu przez powoda umowy agencyjnej bezpośrednio po przesłaniu dłużnikowi pisma w tym przedmiocie i dokonaniu spisu inwentarza w sklepie prowadzonym przez G. P..

Pozwana, jak słusznie podkreślił Sąd I instancji, najpóźniej do końca kwietnia 2011 r. dowiedziała się o czynnościach powoda w tym też terminie mogła więc powziąć świadomość o wprowadzeniu jej w błąd co do treści oświadczenia o przystąpieniu do długu z dnia 7 kwietnia 2011 roku.

Od tego czasu biegł przewidziany w art. 88 § 2 k.c. termin, dla uchylenia się od skutków prawnych powyższego oświadczenia. Skoro pismo w przedmiocie uchylenia zostało złożone w dniu 11 lipca 2012 roku (po doręczeniu pozwanej odpisu pozwu w niniejszej sprawie), należało przyjąć, że powódka nie zachowała rocznego terminu od wykrycia błędu, a zatem jej uprawnienie do uchylenia się od skutków prawnych złożonego oświadczenia wygasło.

Ponadto należało zważyć, na co nie bez racji powołał się Sąd Okręgowy, iż w rozpatrywanym przypadku trudno było mówić by pozwana działała pod wpływem błędu a zwłaszcza błędu wywołanego podstępnie przez przedstawiciela strony powodowej.

Pozwana z racji wykształcenia i wykonywanego zawodu powinna zdawać sobie sprawę ze skutków oświadczenia o przystąpieniu do długu, tym bardziej, że treść tego oświadczenia była przejrzysta i dokładnie określała zakres odpowiedzialności pozwanej.

Zapewnienie o kontynuacji współpracy gospodarczej z G. P. nie dotyczyło bezpośrednio pozwanej i nie było do niej skierowane, zostało też uwarunkowane brakiem innych niż znane na dzień 7 kwietnia 2011 roku zadłużeń G. P. wobec

urzędu skarbowego. Strona powodowa wypowiedziała umowę agencyjną po uzyskaniu wiedzy na temat dalszych tego rodzaju zadłużeń i zajęciu przez urząd skarbowy wierzytelności przysługującej G. P. wobec powoda, co czyniło współpracę handlową nieopłacalną.

Nie mogły również odnieść skutku zarzuty apelacji kwestionujące wysokość zadłużenia G. P.. Pozwana nie powołała się na tego rodzaju okoliczności w zarzutach od nakazu zapłaty, nie przedstawiła nadto jakichkolwiek dowodów na ich poparcie.

Ostatecznie Sąd Apelacyjny uznał, iż nie doszło w rozpatrywanym przypadku do obrazy przepisów prawa materialnego. Dlatego działając na mocy art. 385 k.p.c. oddalił apelację. Rozstrzygając o kosztach postępowania apelacyjnego Sąd ten zastosował rozwiązanie przewidziane w art. 102 k.p.c. pozwalające na odstąpienie od obciążenia strony przegrywającej spór kosztami postępowania w szczególnie uzasadnionych przypadkach. Do kręgu okoliczności branych pod uwagę przy ocenie przesłanek z art. 102 k.p.c. należą zarówno fakty związane z samym przebiegiem procesu jak i będące „na zewnątrz” procesu, dotyczące zwłaszcza stanu majątkowego i sytuacji życiowej strony. Kierując się tymi ostatnimi przesłankami Sąd II instancji miał na względzie okoliczność, iż pozwana jest osobą starszą i nie posiada oprócz emerytury innych źródeł dochodów, na jej utrzymaniu pozostaje bezrobotny syn, chorujący na zespół uzależnienia alkoholowego, pozwana jest też poważnie zadłużona.

W ocenie Sądu Apelacyjnego uzasadnia to odstąpienie od obciążenia pozwanej kosztami postępowania.